

Igångvarande kriminologisk forskning i Finland

1. *Anttila, Inkeri — Westling, Achilles*: Grunderna för utmätning av frihetsstraff.

Empiriska undersökningar över faktorer som spelar in vid utmätning av frihetsstraff har utförts endast i en ringa skala. Detta torde dels bero på en hos jurister förekommande tabu-inställning gentemot frågeställningar av ovan nämnda slag, dels på rent praktiska svårigheter på grund av den väldiga varians som brottsfall till och med inom samma brottsart företer ävensom på svårigheten att finna enligt godtagbara grunder klassificerbara faktorer. För att undgå en del av dessa svårigheter har till objekt valts ett brott, som är så standardartat som möjligt, nämligen rymning ur fängelse, vid vilket brottets „innehåll“ och „syftemål“ praktiskt taget alltid är det samma. Trots detta ger den i lagen stadgade „grundskalan“ domaren möjlighet att ansenligt variera strafftiden — i vissa fall också straffarten.

Materialet omfattar de fångar som enligt Fångvårdsavdelningens kartotek rymt ur landets fängelser under åren 1952—1956. Uppgifterna om dessa personer har inhämtats ur officiella handlingar. Totalantalet var — efter det vissa smärre grupper på grund av olika orsaker eliminerats — 283 manliga fångar.

Materialet har indelats i klasser på grund av eventuella skiljaktigheter beträffande de legala förutsättningarna för utdömande av straffet för rymningen. Själva undersökningen har gått ut på att klargöra huruvida dessa legala ävensom en mängd judiciella faktorer står i korrelation till straffets art och längd.

Undersökningen slutföres under år 1961.

2. *Anttila, Inkeri — Westling, Achilles*: Livstida tukthusfångars frigivning och recidivism.

Undersökningen omfattar alla de personer som åren 1928—1958 dömts till livstids straff. Huvudvikten ligger dels vid att utrona vilka principer som följts vid benädningsförfarandet, dels vid klarläggande av recidivriskerna bland de ifrågavarande personerna osv.

3. *Bruun, Kettil — Kulonen, Eino — Markkanen, Touko*: Tvillingundersökningen. (Stiftelsen för alkoholforskning).

Ett tvillingmaterial om c. 900 tvillingpar varav något över 200 identiska har insamlats. Uppgifter om tvillingarna har erhållits genom personliga intervjuer och genom psykologisk testning

och för närvarande insamlar tvenne läkare material för omfattande laboratorieundersökningar. Avsikten är att studera alkoholismen, men till undersökningen kommer ett kriminologiskt aspekt att senare fogas.

4. *Grönholm, Leo*: Helsingforsungdomens hållningslöshetsproblem. (Helsingfors Universitet, Sociologiska institutionen, på uppdrag av Helsingfors Stadsstyrelse).

Undersökningen kommer att genomföras i två skeden. Under det första skedet utföres en survey över aktuella ungdomsproblem i Helsingfors och deras sociala bakgrund. Med hjälp av tillgängligt statistiskt och annat primärmaterial utarbetas en allmän redogörelse såsom ett slags betänkande, avsett att beaktas vid den framtida stadsplaneringen och bostadspolitiken. I detta skede torde det inte vara nödvändigt att insamla nytt material. Impulsen till detta försök att skapa en allmän överblick i frågan har varit det s. k. „Igelkottsvägsproblemet“, dvs. en typ av ungdomlig hållningslöshet som visat sig karakteristisk för vissa nya bösättningsområden.

Under det andra skedet utföres en detaljerad specialundersökning på basen av nyinsamlat material rörande gäng- och ungdomsproblem vid Igelkottsvägen och i andra likartade nya bösättningsområden. Primärmaterial kommer sannolikt att undersökas enligt följande linjer: 1) Samtliga till polisens eller vårdmyndigheternas kännedom komna fall av ungdomlig missanpassning underkastas en detaljerad analys, 2) En statistisk undersökning av de ifrågavarande områdena genomföres för att utröna den ekologiska bakgrunden, 3) Ungdomar representerande de ifrågavarande områdena intervjuas, varvid olika bakgrundsfaktorer beaktas.

5. *Hartman, Tor*: Undersökning av brott mot liv. (Statistiska centralbyrån. Rättsstatistiken).

Till undersökningens område hör de avsiktliga brott som haft till följd en annan människas död (mord, dråp, misshandel till döds osv. men inte dödsvållande) samt mord- och dråpförsök. Material till undersökningen insamlas som bäst från polisdistriktet. I ett senare skede kommer också andra källor såsom domstolsprotokoll, tidningsnotiser, befolkningsregisterutdrag, dödsattester, straff- och fångregisterutdrag att utnyttjas. Undersökningen har begränsats att gälla brotten mot liv åren 1950 och 1951. Avsikten med undersökningen är i första hand att försöka klarlägga förhållandet mellan gärningsman och offer, i andra hand att studera offrets och gärningsmannens bakgrund samt slutligen att om möjligt belysa sambandet mellan mord- och

självordsfrekvens. Vissa uppgifter om självmorden åren 1950 och 1951 har redan insamlats.

Undersökning av sedlighetsbrott. Med sedlighetsbrott anses här olika former av incest, lägersmål och otukt med person som ej fyllt 17 år, exhibitionistiska och homosexuella handlingar, tide-lag och våldtäkt. Utgångspunkten för insamlingen av material utgör de sedlighetsbrott som år 1960 antecknats i straffregistret. Samma källor som i fråga om ovannämnda undersökning av brotten mot liv kommer också att utnyttjas för belysning av sedlighetsbrotten. Det är uppenbart att endast en ringa del av sedlighetsbrotten blir anmälda. Den huvudsakliga avsikten med undersökningen är att klarlägga frågan vilka de omständigheter är som leder till att myndigheterna får kännedom om sedlighetsbrott av ovannämnt slag.

6. *Tärnudd, Patrik — Anttila, Inkeri*: Fylleriböter-undersökningen (Alkoholpolitiska forskningsinstitutionen).

Undersökningens syfte är att skaffa data om de personer som hamnar i fängelse på grund av obetalda fylleriböter. Omkring 10 % av alla ådömda böter förvandlas f. n. till fängelsestraff. Den höga förvandlingsfrekvensen anses vara ett allvarligt socialt problem. Bl. a. belastningen av fängelseorganisationen är svår — upp till 25 % av dagsstyrkan i fängelserna kan utgöras av bötesfångar. Nästan alla bötesfångar har fått sina böter för fylleri.

Urvalsundersökningen. Det gäller att undersöka en urvalsprocess: hurudana är de personer som blir anhållna för fylleri, hurudana är de som blir åtalade, vilka betalar sina böter, vilka hamnar i fängelse? Undersökningspopulationen omfattar 2000 för fylleri anhållna personer: av dessa är 1.200 från Helsingfors och resten från fyra städer och fyra landskommuner. Dessutom intervjuas c. 120 bötesfångar i olika fängelser.

Det är speciellt viktigt att få uppgifter om de bötfälldas faktiska betalningsförmåga. Skattedeklarationernas uppgifter om totalinkomst, antal arbetsplatser under året etc. är här till god hjälp. Uppgifter om tidigare fyllerianhållanden och fängelsevistelser erhålles ur socialnämndernas kortregister och ur fängelseregistret.

Bötesexperimentet. Undersökningens syfte är att studera fylleribötesstraffets individual- och allmänpreventiva verkan genom att experimentellt variera böteshotet på ett antal experimentorter. I tre medelstora städer inskränkes bruket av bötesstraff för fylleriförseelser, i den mån detta är möjligt inom ramen för gällande lagstiftning. Åtgårdens inverkan undersöks bl. a. genom studium av fylleri- och annan kriminalstatistik. Som kontrollorter används städer av motsvarande storlek och med motsvarande antal fylleriåtal per invånare.

7. *Uusitalo, Paavo*: „White-collar“ criminality.

Forskningsmaterialet utgörs av under år 1955 till Helsingfors stads kriminalpolis inlämnade straffuppgifter och förhørsprotokoll ävensom personalia. Tillgängliga är uppgifter om varje förbrytares eller misstänkts ålder, kön, familjeförhållanden, utbildning och yrke ävensom uppgifterna om straff före och efter år 1955. Antalet fall som uppfyller den operationella definitionens krav är ca 300, ur vilka ett sampel om 100 fall har utplockats.

Det gäller att utforska, i vilken mån den sociala ställningen inverkar på proportionen åtalade/dömnda samt på straffens stränghet. Formulerat till en hypotes: Ju högre en persons sociala ställning är, desto fler är de förkastade åtalen, desto oftare förblir brotten oåtalade och desto mildare är straffen.

Sättet för uppnåendet av den sociala ställningen tycks vara av betydelse för brottets utförande och för den brottsliga verksamhetens omfattning. En indelning som visar, huruvida den misstänkte har nått sin ställning genom skolgång eller genom praktiskt arbete, tycks vara ändamålsenlig. Det kan antagas, att en self-made individs kriminalitet bara utgör en del av den verksamhet, som leder till det sociala avancemanget. En school-made person däremot begår ett brott i syfte att skaffa sig yttre status-symboler. Det kan också antagas, att tiden från anställningens påbörjande till avgivandet av brottsanmälan är längre i „school-made“-gruppen än i „self-made“-gruppen. Dessa två grupper har särskiljts med ett index baserat på skolgång och yrke. Av intresse skulle också vara uppgifter om resp. arbetsplatsers typ och beskaffenhet.

8. *Westling, Achilles*: Recidivismen bland ungdomsbrottslingar.

9. *Westling, Achilles* — *Lappalainen, Aarre*: Enuresis hos ungdomsbrottslingar.